

Proč platit, když to mohu mít zadarmo?

Nedávno jsem narazil na studii s názvem „Duševní vlastnictví a mladá“, kterou publikovala European Union Intellectual Property Office. Studie mapuje návyky generace ve věku 15–24 let ve 28 členských zemích EU.

Studie odhaluje, že mladá generace postrádá informace o duševním vlastnictví, aby problematice rozuměla. Což vede k tomu, že se nezajímá o to, zda duševní vlastnictví porušuje. Zhruba jedna třetina respondentů poukazuje na nedostatečnou nabídku filmů a seriálů v porovnání se svými vrstevníky žijícími v USA. Dokonce dvě třetiny respondentů považují cenu za klíčový faktor, kvůli němuž vyhledávají hudbu a filmy u nelegálních zdrojů.

Dle studie je nejvyhledávanějším obsahem na internetu hudba (97 % respondentů), filmy a seriály (95 %) a hry (91 %). Např. e-knihy uvedlo pouze 58 % respondentů. Studie ukázala, že streamování je mezi mladou generací mnohem populárnější než stahování. Hudbu výhradně streamuje zhruba polovina dotázaných v porovnání s 28 % mladých, kteří hudbu stahují. Zbývající počet respondentů „konzumuje“ hudbu jak formou streamingu, tak i stahováním.

Při vyhledávání digitálního obsahu se mladí orientují podle kvality, ceny a bezpečnosti. Cíleně u nelegálních zdrojů mladá generace vyhledává zejména filmy a seriály (85 % respondentů). Hudbu takto vyhledává zhruba 56 % dotázaných. Hlavními motivy takového chování jsou cena, užítí pro osobní potřebu a dostupnost hledaného obsahu. Skutečnost, že jsou filmy nebo hudba z nelegálních zdrojů zdarma nebo levnější, motivuje 67 % dotázaných k tomu, aby nelegální zdroje používali. To, že takové chování může způsobit jejich oblíbeným kapelám nebo hercům škody, mladou generaci příliš netrápí. Její chování by nejvíce změnila dostupnost digitálního obsahu za rozumnou cenu (58 % respondentů).

Pro dokreslení obrázku uvádím některé citované odpovědi respondentů: „Proč platit, když to mohu mít i zadarmo? Internet je svět bez poplatků.“ „Legální obsah je příliš drahý.“ „Dělám to pouze občas.“ „Každý to dělá, je to normální.“ „Ostatní platí za on-line obsah, takže já už nemusím.“ „Co je jedno nelegální stáhnutí. Komu budou chybět tyto peníze?“ „Všichni ti umělci vydělávají dost peněz, nepotřebují více.“

Studie také obnažila, že české mládež, minimálně pokud jde o duševní vlastnictví, na morálku příliš nehledí. Přesto jsme se, pro mě překvapivě, umístili před zeměmi, jako je Německo, Francie nebo Velká Británie. Jednoznačným pozitivem je, že při užívání internetu klademe velký důraz na osobní bezpečnost. V tomto parametru patříme ke špičce zemí EU. Nutno dodat, že se studie zabývala i nákupním chováním na internetu, zda mladí lidé preferují spíše originální zboží, nebo se spokojí s padělkem.

Výsledky studie potvrzují, že pirátství je stále aktuální téma. Umělci, kteří do své tvorby investují kromě svého talentu nemalé finanční prostředky a čas, na internetu přicházejí o své vložené investice, zatímco provozovatelé různých úložišť se často obohacují na jejich úkor. K neutěšenému stavu přispívá i současný způsob prodeje a umístování reklamy na internetu. Řada inzerujících firem ani netuší, kde všude se jejich reklama objeví. Peníze z inzerce pak v těchto případech neslouží k ničemu

jinému než k podpoře nelegálního sdílení chráněného obsahu. Takové prostředí je zcela nevyvážené. Legální služby konkurují nelegálním službám. Těžko bude pekař konkurovat se svými rohlíky tomu, kdo je bude rozdávat zadarmo, protože je někomu ukradl. A apel na morálku je téměř zbytečný, jak je patrné ze studie. Nad tímto stavem nelze zavírat oči donekonečna. Je potřeba vytvořit na internetu zdravé a vyvážené právní prostředí, tzv. Fair Trade Music. Musí být jasně definovaná odpovědnost těch, kteří na nelegálním sdílení vydělávají. A v mnoha případech nemalé peníze.

58 europoslanců z 18 členských zemí EU adresovalo Evropské komisi otevřený dopis, ve kterém ji vyzývají, aby se seriózně zabývala změnou legislativy tak, aby vztah mezi autory, umělci a uživateli byl na internetu vyvážený. Smutnou kaňkou na této iniciativě je skutečnost, že tento dopis nepodepsal žádný z českých europoslanců. Zařadili jsme se tak „statečně“ mezi země jako Kypr, Dánsko, Estonsko, Chorvatsko, Litva, Maďarsko, Malta, Slovensko nebo Bulharsko.

Příjemně strávený letní čas a co nejméně vrtochů počasí přeje

Roman Strejček